

Kudělka, Zdeněk

Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte 12-16 (1949-1954)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. F, Řada uměnovědná.
1957, vol. 6, iss. F1, pp. 108-109

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110553>

Access Date: 04. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

in neugotischen Kirchen; J. Müller, Das Zehdenicker Fastentuch; K. H. Clasen, Der Graudenzer Altar der Marienburg; O. Kletzl, Die Kressberger Fragmente; G. Stuhlfauth, Der Einhornaltar aus Kloster Dambek; F. Baumgart, Zusammenhänge der niederländischen mit der italienischen Malerei in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts; H. Möbius, Die Italienpolitik Heinrichs IV. von Frankreich auf einem Gemälde aus dem Jahre 1600; A. Schlegel, Zum Problem der Ansicht von Kirchenräumen. K svazku je připojena bibliografie prací Richarda Hamanna do r. 1944 a částečně i jejich recenzi.

Roč. 14 (1949): B. Neutsch, Henkel und Schalenbild; H. Beumann a D. Groszmann, Das Bonifatiusgrab und die Klosterkirchen zu Fulda; R. H. L. Hamann—Mac Lean, Die Rekonstruktion der Meissner Marienforte; O. Franke, St. Nikolai zu Rostock; R. Herrlinger, Körperproportionen im XIV. Jahrhundert; G. Weise, Spätgotisches Schreiten und andere Motive spätgotischer Ausdrucks- und Bewegungsstilisierung; W. Kramm, Die Perseusgobelins aus der Amsterdamer Werkstatt des Alexander Baert; H. Möbius, Wachsmedaillons und Silbermedaillen aus der Zeit des Landgrafen Carl von Hessen-Kassel (1670—1730). K svazku je připojeno pokračování bibliografie prací R. Hamanna v letech 1945—1949.

Roč. 15 (1949—1950): F. Brommer, Pan im V. und IV. Jahrhundert v. Chr.; B. Neutsch, Exekias. Ein Meister der griechischen Vasenmalerei; F. Matz, Der griechische Tempel; O. Deubner, Pergamon und Rom; P. H. von Blanckenhagen, Das Bild des Menschen in der römischen Kunst; R. Hamann, Original und Kopie; R. H. L. Hamann—Mac Lean, Antikenstudium in der Kunst des Mittelalters; H. von Buttlar, Antike Plastik und Plastik der Gegenwart.

Roč. 16 (1955): E. Kluckhohn, Die Bedeutung Italiens für die romanische Baukunst und Bauornamentik in Deutschland. S doslovem W. Paatze; E. Oeters, Die Stiftskirche zu Wunstorf; D. Isserstedt, Der „Bassenheimer Reiter“ des Naunburger Meisters; L. Oehler, Einige frühe Naturstudien von Paul Bril.

Jak je patrné již z názvů prací, zachovaly vyfčený program tohoto vynikajícího německého umělecko-historického časopisu vcelku i jeho poslední ročníky. Přinášejí — převážně od pracovníků z okruhu semináře — v chronologickém sledu obsáhlé studie, jež se obírají většinou německým středověkým uměním. Jen ojediněle je tema z oblasti umění renesančního a barokního. Výjimku tvoří obsah 15. ročníku, který je věnován výhradně antickému umění, jeho ikonografii a působení na umění středověké a současné. Naši medievalistickou historiografii umění bude zajímat vedle článků, dotýkajících se problematiky českého středověkého umění nepřímo, především stať Clasenova v 13. ročníku. Je věnována obrazům oltáře v kapli sv. Vavřince na zámku v Marienburgu, pocházejícím původně z pruského Graudenze a tvořícím důležitý článek německého malířství v době kolem r. 1400. Clausen se totiž pokouší oslabit dosud téměř obecně přijímanou závislost tohoto díla na umění Mistra Třeboňského, po případě jeho nejbližšího okruhu, poukazem na rozdíly mezi oběma projevy a na kulturní sílu pruského prostředí, jež byla sama schopna vytvořit práci této úrovně. Nehledě k několika omylům, z nichž nejzávažnější je pozdní datování díla Mistra Třeboňského do doby mezi r. 1380 a první čtvrtinu 15. století, nejsou Clasenovy vývoody přesvědčivé zejména pro obecnost argumentace. Ta provází i jeho pochybnosti o síle vlivu českého umění 2. poloviny 14. století a počátku věku patnáctého vůbec (připomínám, že stať vyšla v r. 1944), kdy prý jde o styl, jež přijaly Čechy zvenčí. Jako příklad uvádí Clasen umění Petra Parléře a t. zv. sloh Krásných madon, jenž se prý dostal do Čech z Porýní přes Prusko a Slezsko(!).

Zdeněk Kudělka

Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte 12—16 (1949—1954). Vydal Institut für österreichische Kunstforschung des Bundesdenkmalamtes ve Vídni.

Z téhož důvodu jako v předchozím případě uvádím i zde obsah jednotlivých ročníků v úplnosti:

Roč. 12—13 (1949): H. Hammer, Der Stamser Stifsbildhauer Andreas Thamasch (1639—1697); E. Hainisch, Der Architekt Johann Ferdinand Hetzendorf von Hohenberg; W. Sas-Zaloziecky, Die walachische Kirche in Lemberg, ein Denkmal osteuropäischer Renaissance-Architektur; F. Novotny, Zu zwei unbekanntem Bildern von Anton Romako; J. Gregor, Oskar Strnad-sein Vermächtnis an das Theater; D. Frey, Raum und Zeit in der Kunst der afrikanisch-eurasischen Hochkulturen; L. Baldass, Zur Bedeutung Heinrich Wölfflins für die Kunstgeschichtsforschung.

Roč. 14 (1950): T. Hetzer, Francisco Goya und die Krise der Kunst um 1800; L. Schürenberg, Mittelalterlicher Kirchenbau als Ausdruck geistiger Strömungen; P. Baldass, Hans Stethaimers wahrer Name; H. G. Franz, Gotik und Barock im Werk des

Johann Santini Aichel; E. Kraft, Wolfgang Hagenauer und eine Gruppe nordosttirolischer Kirchenräume; D. Frey, Die Bildkomposition bei Joseph Anton Koch und ihre Beziehung zur Dichtung; F. Novotny, Cézanne als Zeichner; E. Zöllner; Möglichkeiten und Grenzen der Zusammenarbeit zwischen Kunstgeschichte und Siedlungsgeschichte.

Roč. 15 (1953): L. Baldass, Malerei und Plastik um 1440 in Wien; D. Frey, Michael Pacher-Studien; B. Grimschitz, Die Risse von Anton Pilgram; H. Koepf, Neuentdeckte Bauwerke des Meisters Anton Pilgram; E. Bachmann, Einige unveröffentlichte Elfenbeine aus dem Anfang des 18. Jahrhunderts; E. Knab, Daniel Gran als Zeichner; H. Ankwitz-Kleehoven, Die Romako-Blätter der Wiener Akademiebibliothek.

Roč. 16 (1954): E. Frodl-Kraft, Das Margaretfenster in Ardagger; W. Frodl, Zur Malerei der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts in Österreich; T. Hoppe, Zur Auffindung eines Tafelbildes Michael Pachers; O. Demus, Studien zu Michael Pachers Salzburger Hochaltar; E. Heinze, Zum Feldkircher Annenaltar des Wolf Huber; J. Fleischer, Der Barockmaler Johann von Spillenberger; H. Tintelnot, Barocke Freskomaler in Schlesien; H. G. Franz, Die Fassade der Klosterkirche in Kremsmünster; E. Hainisch, Zum Bagedanken des Oberen Belvedere-Schlusses in Wien.

Poválečné svazky tohoto předního rakouského uměleckohistorického časopisu, založeného v roce 1907 Maxem Dvořákem pod názvem Kunstgeschichtliches Jahrbuch, přináší opět bohatý a různorodý materiál zejména z oblasti rakouského středověkého a barokního umění. Ačkoliv známa skutečnost, že se umění českých zemí a sousedního Rakouska nejednou setkalo na společné cestě a že docházelo k vzájemnému ovlivňování, činí přitažlivou většinu látky, soustředí se pozornost českého historika umění především na články, jejichž thema je předmětem práce i českého dějepisu umění. S tohoto hlediska jsou nepochybně nejvýznamnější stati Franzova (ve 14. ročníku), Grimschitzova (v 15. ročníku) a Tintelnotova (v 16. ročníku). První je věnována přednímu představiteli jednoho proudu vrcholné barokní architektury v Čechách, Giovanni Santinimu, jehož dílo má v evropském barokním stavitelství mimořádný význam jak v oblasti gotisujícího projevu, tak i extrémního a běžného baroka. Franzova práce, sledující ve dvou rozsáhlých kapitolách obě větve Santinino tvorby, její zdroje a vliv, je v podstatě první systematický pohled na dílo tohoto geniálního umělce. Vyžádá si však, jak se zdá, v historických i theoretických závěrech nejednu korekturu, zvláště po nedávné studii V. Ríchtra (srov. Sborník prací FFBU IV, 1956, ř. C, č. 2, 93 n.). Grimschitzova studie je další důležitý příspěvek k poznání povahy architektonického díla architekta a sochaře z přelomu gotiky a renesance, Antonína Pilgrama. Z nákrešů vídeňské stavební hutě, uložených v knihovně Akademie výtvarných umění ve Vídni, přispívá Grimschitz Pilgramovi s jistotou nových 92. Jedna z kreseb představuje patrně studii ke klenbě schodiště školy u kostela sv. Jakuba v Brně. Konečně Tintelnotův článek o barokní freskové malbě ve Slezsku se dotýká dosti obsírně tvorby českých a moravských malířů ze středisek Praha, Brno a Olomouc, a to — ve shodě s thematem práce — zejména s hlediska jejího vlivu na slezské malířství prvních čtyř desetiletí 18. století. V této souvislosti se Tintelnot zmiňuje mimo jiné o F. I. Ř. Ecksteinovi, J. J. Etgensovi, T. Supperovi, F. A. Sebastiánim, F. X. Palkovi (uvádí chybně jeho bratra Františka Karla), o J. M. Lasslerovi, K. Handkovi a F. A. Schefflerovi.

Uměleckohistorickým materiálem nacházejícím se na území Čech a Moravy nebo s ním souvisejícím se mimo to obrátá několik dalších studií. V ročníku 12. a 13. Hainischova, věnovaná rakouskému pozdně baroknímu a klasicistnímu architektu Hetzenдорfovi, autoru farního kostela ve Slavkově u Brna; v ročníku 14. stať Kraftové, dotýkající se české architektury 18. století; v ročníku 15. Koepfova, připisující Pilgramovi architektu nové práce, a to účast na stavbě kněžiště kostela sv. Kiliána v Heilbronn, podélné lodi městského kostela ve Wimpfenu am Berg a jižního traktu Zemského domu ve Vídni.

Zdeněk Kudělka

Třetí a čtvrtý svazek Musikologie. *Musikologie.* Sborník pro hudební vědu a kritiku. Založil Vladimír Helfert. Svazek 3. K stému výročí narození Leoše Janáčka. — Řídí Jan Rácek a redakční kruh. SNKLHU, Praha 1955. Čísl. str. 477.

Třetí svazek Musikologie je věnován otázkám janáčkovským. Thematicky se dělí do tří okruhů, za nimiž následují dokumenty, zprávy a obsah.

Do prvního thematického okruhu — historického a biografického — jsou zařazeny studie Jana Racka (Janáček a Praha) a Osvalda Chlubny (Janáček-učitel). Druhý okruh prací přináší díle studie analytické (Frant. Pala, Jevištní dílo L. J.; Jarmil Burghauser, J-ova tvorba komorní a symfonická; Ludvík Kundera, J-ova tvorba klavírní; Cenek Gardavský, Chrámové a varhanní skladby L. J.). V třetím okruhu nalezneme srovnávací